NIILO JÄÄSKINEN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2010. december 16.[1]

1. A jelen előzetes döntéshozatali iránti kérelem tárgya a jegyzési garanciavállalási szolgáltatások HÉA szempontjából történő minősítése.

2. A jegyzési garanciavállalási szolgáltatások esetén általában arról van szó, hogy a garanciát vállaló meghatározott díj ellenében kötelezettséget vállal a részvények piacon nem értékesített vagy le nem jegyzett részének megvásárlására vagy (új részvények kibocsátása esetén) jegyzésére. Az ilyen szolgáltatások célja tehát annak biztosítása, hogy a részvénykibocsátás vagy -értékesítés során a részvényeket teljes mértékben lejegyezzék vagy megvásárolják, és hogy a kibocsátó meghatározott összegű tőkét szerezzen.

3. A jelen ügyben bizonyos korlátolt tagi felelősséggel működő társaságok ilyen céllal vettek igénybe jegyzési garanciavállalási szolgáltatásokat. A garanciát vállaló (a Skandinaviska Enskilda Banken, a továbbiakban: SEB) vállalta, hogy a részvények jegyzésére nyitva álló időn belül le nem jegyzett részvényeket jutalék ellenében megvásárolja.

4. A fő kérdés az, hogy kell-e, és ha igen, akkor a hatodik HÉA-irányelv[2] 13. cikke B. részének melyik rendelkezése alapján kell minősíteni a jegyzési garanciavállalási szolgáltatásokat. Az említett irányelv 13. cikke B. részének három rendelkezése bír különös jelentőséggel: a 13. cikk B. részének a) pontjában foglalt biztosítási ügyletek, a 13. cikk B. része d) pontjának 1. és 2. alpontjában foglalt hitel és hitelgarancia nyújtása, valamint a 13. cikk B. része d) pontjának 5. alpontjában foglalt részvényekre és egyéb értékpapírokra vonatkozó ügyletek.

5. A jegyzési garanciavállalási szolgáltatások minősítése viszonylag bonyolult feladat,

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – A tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv (a továbbiakban: hatodik HÉA-irányelv) (HL 1977. L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 23. o.). A hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. részének a) és d) pontját a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL 2006. L 347., 1. o., a továbbiakban: HÉA-irányelv) 135. cikkének (1) bekezdése vette át, amely 2007. január 1-jei hatállyal a hatodik HÉA-irányelv helyébe lépett (lásd a HÉA-irányelv XII. mellékletében szereplő megfelelési táblázatot). A HÉA-irányelv célja, hogy az alkalmazandó rendelkezések világos és ésszerű módon, a jogalkotás minőségének javítására vonatkozó elvvel összhangban kerüljenek bemutatásra ((3) preambulumbekezdés).

figyelembe véve azt a tényt, hogy a pénzügyi piacokon a vállalati finanszírozással kapcsolatban kínált szolgáltatások dinamikus gazdasági tartalmát nehezen lehet a jogi szabályozás statikus, előre meghatározott rendelkezései szerint minősíteni.

I – Jogi háttér

A hatodik HÉA-irányelv

6. A hatodik HÉA-irányelv 2. cikkének (1) bekezdése meghatározza az irányelv alkalmazási körét. A rendelkezés úgy szól, hogy „az adóalany által belföldön ellenszolgáltatás fejében teljesített termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás" a HÉA alá tartozik.

7. A hatodik HÉA-irányelv 13. cikkének B. része meghatározza a HÉA alóli mentességeket. E cikk alapján – a jelen ügyben releváns vonatkozásban – a következők élveznek mentességet a HÉA alól:

„(a) a biztosítási és viszontbiztosítási ügyletek, beleértve az ehhez tartozó biztosítási ügynöki és közvetítői szolgáltatásokat.

[…]

d) 1. hitel nyújtása és közvetítése, valamint a hiteleknek a hitelező által történő kezelése.

2. banki garancia közvetítése vagy bármilyen banki garancia vagy fedezetügylet, valamint a banki garanciát nyújtó által történő kezelés; [helyesen: kötelezettség, kezesség vagy más biztosíték, illetve garancia vállalása és ezek közvetítése, valamint a hitelező által nyújtott hitelbiztosítékok kezelése].

[…]

5. azon ügyletek, beleértve a közvetítést is, de kivéve a kezelést és a letéti kezelést [helyesen: de kivéve a letéti őrzést és a kezelést], amelyek részvényekre, gazdasági társaságokban vagy egyesületekben megtestesülő részesedésre, adóskötelezvényekre vagy egyéb értékpapírokra vonatkoznak, a következők kivételével:

– termékek feletti rendelkezési jogot megtestesítő okmányok,

– az 5. cikk(3) bekezdése szerinti jogok vagy értékpapírok."[3]

3 – A hatodik HÉA-irányelv 5. cikke a materiális javak feletti tulajdonjog átengedéséről szól, és az 5. cikk (3) bekezdése sorolja fel, melyek a materiális javak, ideértve azon részvényeket vagy ezzel egyenértékű érdekeltségeket is, amelyek az ingatlanra vagy annak egy részére jogilag, illetve ténylegesen tulajdon- vagy birtokjogot biztosítanak.

Nemzeti jogszabályok

8. A Mervärdesskattelagen (HÉA-törvény, [1994:200], a továbbiakban: ML) 1. fejezetének 1. cikke szerint HÉÁ-t kell fizetni a belföldön gazdasági tevékenység keretében teljesített adóköteles termékértékesítések vagy szolgáltatásnyújtások után. A rendelkezés célja a hatodik HÉA-irányelv 2. cikke (1) bekezdésének, valamint a HÉA-irányelv 2. cikke (1) bekezdésének végrehajtása.

9. Az ML 3. fejezetének 9. cikke értelmében a banki és pénzügyi szolgáltatások, valamint az értékpapírokra vonatkozó ügyletek mentesek az adó alól. Az értékpapírokra vonatkozó ügyletek különösen a részvények, egyéb részesedések vagy követelések értékesítését jelentik. A 10. cikk értelmében a biztosítási és viszontbiztosítási szolgáltatások nyújtása adómentes. E rendelkezések célja különösen a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része a) pontjának és d) pontja 1., 2. és 5. alpontjának, valamint a HÉA-irányelv 135. cikke (1) bekezdése a)–c), valamint f) pontjának végrehajtása.

II – A tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

10. Az ügyben érintett HÉA-csoport, a SEB AB Momsgrupp (a továbbiakban: SEB Momsgrupp) vezetője a SEB nevű bank. Az alapügy tényállása idején a SEB – a SEB Momsgrupp egy másik tagjával együtt – új részvények kibocsátását tervező társaságok számára nyújtott szolgáltatásokat. A SEB által nyújtott szolgáltatások jegyzési garanciavállalás nyújtását jelentették.

11. A SEB Momsgrupp úgy vélte, hogy a jegyzési garanciavállalási szolgáltatások adómentesek, ezért azok után HÉÁ-t nem számított fel, és nem is vallott be. A későbbiekben a Skatteverket (a svéd adóhatóság) ellenőrizte a csoportot, és kiegészítő áthárított HÉÁ-t számított fel a szóban forgó időszakra. A SEB Momsgrupp fellebbezett a határozat ellen, de fellebbezései eredménytelenek voltak mind a Länsrätten i Stockholms län (stockholmi tartományi közigazgatási bíróság), mind a Kammarrätten i Stockholm (stockholmi közigazgatási fellebbviteli bíróság) előtt.

12. A Regeringsrätten (legfelsőbb közigazgatási bíróság) előtti jogvita lényegében arról a kérdésről szól, hogy a jegyzési garanciavállalás adómentesnek minősül-e. A bíróság álláspontja értelmében e garancia a részvénykibocsátással összefüggő szolgáltatásoktól

függetlenül vagy azokkal együttesen is nyújtható.

13. Ilyen körülmények között a Regeringsrätten a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„Úgy kell-e értelmezni a hatodik HÉA-irányelv 13. cikkének B. részét (a [HÉA-irányelv] 135. cikkének (1) bekezdését), hogy az abban foglalt adómentességek az olyan (jegyzési garanciavállalási) szolgáltatásokra is kiterjednek, amelyek keretében valamely hitelintézet a részvénykibocsátást tervező társaságnak ellenérték fejében olyan garanciát nyújt, amelynek értelmében kötelezettséget vállal a jegyzésre nyitva álló időn belül le nem jegyzett valamennyi részvény megvásárlására?”

III – Elemzés

A – *A jegyzési garanciavállalási szolgáltatások jellege*

14. A különböző uniós rendelkezések a jegyzési garanciavállalási szolgáltatásokat pénzügyi szolgáltatásoknak tekintik. Így például a pénzügyi eszközök piacairól szóló 2004/39/EK irányelv a jegyzési garanciavállalást az irányelv alkalmazásában befektetési szolgáltatásnak tekinti.[4] Továbbá a 2006/49 irányelv előírja, hogy a hitelintézetnek meghatározott összegű tőkével kell rendelkeznie az általa vállalt jegyzési garanciavállalás kockázataival kapcsolatban.[5] Valamely tevékenységnek a belső piaci jogalkotás által pénzügyi szolgáltatásként történő minősítése azonban nem határozza meg a vonatkozó ügyletek HÉA szempontjából történő kezelését.

15. A tárgyaláson vita folyt a jegyzési garanciavállalási szolgáltatás jellegével, illetve azzal kapcsolatban, hogy azt az általános részvénykibocsátás részeként, illetve annak kiegészítő

4 – A pénzügyi eszközök piacairól, a 85/611/EGK és a 93/6/EGK tanácsi irányelv, és a 2000/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 93/22/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 21-i 2004/39/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2004. L 145., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 263. o., a továbbiakban: 2004/39 irányelv) I. melléklete A. szakaszának 6. pontja. Megjegyzem, hogy az irányelv különböző nyelvi változatai az angol „underwriting” kifejezéstől kissé eltérő értelmű kifejezéseket használnak. Az e jogi területen fennálló nyelvi nehézségeket már az első jelentés is megjegyezte: „mivel a tanácsi irányelvek a címzett tagállamok nyelvén hitelesek, a tagállamok kötelesek, amennyiben lehetséges, a különböző tagállamokban eltérő jelentéstartalommal bíró jogi fogalmak és kifejezések használatának elkerülésére törekedni. Sajnálatos módon ez a szabály nem mindig tartható be, és a tükörfordítás bármikor olyan értelmes megfogalmazást eredményezhet, amely önmagában eltérő értelmezésekhez vezethet.” (Lásd a közös hozzáadottértékadó-rendszer működéséről szóló, az 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik HÉA-irányelv 34. cikke alapján a Tanács elé terjesztett első bizottsági jelentést [COM (83) 426 végleges]).

5 – A befektetési vállalkozások és hitelintézetek tőkemegfeleléséről (átdolgozott szöveg) szóló, 2006. június 14-i 2006/49/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 177., 201. o., a továbbiakban: 2006/49 irányelv) I. melléklete „Jegyzési garanciavállalás” címének 41. pontja. Ezen irányelvnél ugyanazon nyelvi problémák merülnek fel, mint a 2004/39 irányelvnél (lásd a 4. lábjegyzetet).

szolgáltatásaként (amely így adójogi szempontból ugyanolyan módon kezelendő) vagy önálló szolgáltatásként kell-e kezelni.

16. Felmerült, hogy a jegyzési garanciavállalási szolgáltatások alkalmazási körét a tagállamok eltérően értelmezik. Néhány tagállam, mint például Írország, a jegyzési garanciavállalást szolgáltatáscsomagnak tekinti, amely magában foglalja a részvénykibocsátással kapcsolatos tanácsadást, a marketinget és a részvények kiosztását, valamint annak garantálását, hogy a pénzügyi intézmény szükség esetén le is jegyzi a részvényt. Svédországban azonban a jegyzési garanciavállalási szolgáltatások a részvénykibocsátáshoz kapcsolódó szolgáltatások mellett önállóan jelenhetnek és jelennek meg.

17. A SEB, Svédország és a Skatteverket egyhangúlag előadják, hogy a jegyzési garanciavállalás nyújtható önállóan. A kérdést előterjesztő bíróság is megállapította ezt az előzetes döntéshozatalra utaló végzésében. Továbbá a tárgyaláson a SEB megerősítette, hogy a jelen ügyben a részvények lejegyzésére vállalt kötelezettséget, míg a részvénykibocsátást más vállalkozás végezte.

18. Ennélfogva egyértelmű, hogy a jegyzési garanciavállalási szolgáltatást a jelen ügyben önállóan kell kezelni, nem pedig a részvénykibocsátás során nyújtott szolgáltatások kiegészítő szolgáltatásaként.

B – *A hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. részének értelmezése*

19. A szóban forgó három rendelkezés elemzését megelőzően szükséges néhány általános megjegyzést tenni.

20. Először, a szóban forgó fogalmak az Európai Unió jogának önálló fogalmai, ezért azokat egységesen kell értelmezni annak elkerülése érdekében, hogy a HÉA-rendszer alkalmazása tagállamonként eltérjen.[6] Továbbá ezen fogalmakat a közös HÉA-rendszer általános összefüggéseibe kell illeszteni.[7]

21. Másodszor, a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében a hatodik HÉA-irányelv 13. cikkének B. részében szabályozott mentességeket megszorítóan kell értelmezni, mivel ezek kivételnek minősülnek azon főszabályhoz képest, amely szerint valamennyi szolgáltatásnyújtás és termékértékesítés után HÉA-t kell fizetni.[8]

22. Harmadszor, nem egyértelmű, hogy a pénzügyi ügyletek adómentességét mi indokolja, mivel a jogszabály-előkészítő munkálatok nem foglakoznak ezzel a kérdéssel.

6 – A C-2/95. sz. SDC-ügyben 1997. június 5-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-3017. o.) 21. pontja, a C-472/03. sz. Arthur Andersen ügyben 2005. március 3-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-1719. o.) 25. pontja, a C-240/99. sz. Skandia-ügyben 2001. március 8-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-1951. o.) 23. pontja.

7 – A hatodik HÉA-irányelv (11) preambulumbekezdése. Lásd továbbá a C-242/08. sz. Swiss Re Germany Holding ügyben 2009. október 22-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-10099. o.) 33. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

8 – A 6. lábjegyzetben hivatkozott Skandia-ügyben hozott ítélet 32. pontja, a 6. lábjegyzetben hivatkozott Arthur Andersen ügyben hozott ítélet 24. pontja, a 6. lábjegyzetben hivatkozott SDC-ügyben hozott ítélet 20. pontja és az ott hivatkozott ügy.

A Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében azonban a pénzügyi ügyletek adómentességének célja az adóalap, valamint a levonható HÉA-összeg meghatározásával kapcsolatos nehézségek elsimítása és a fogyasztói hitelek költségei emelkedésének megakadályozása.[9]

1. Biztosítási ügyletek

23. A hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. részének a) pontja alapján a biztosítási ügyletek adómentesek. E cikk így szól: „a tagállamok mentesítik az adó alól [...] a biztosítási és viszontbiztosítási ügyletek[et], beleértve az ehhez tartozó biztosítási ügynöki és közvetítői szolgáltatásokat”.

24. Sem a hatodik HÉA-irányelv, sem a biztosítási irányelvek nem határozzák meg a biztosítási ügylet fogalmát.[10] A Bíróság először a CPP-ügyben hozott ítéletben[11] adott fogalommeghatározást, megállapítva, hogy a biztosítási ügylet alapvető jellemzője, hogy a biztosító előre fizetendő díj ellenében vállalja, hogy a biztosítási esemény bekövetkezése esetén a szerződéskötéskor rögzített szolgáltatást nyújtja a biztosított részére.[12]

25. A biztosítási ügylet meghatározása kellően tág volt ahhoz, hogy magába foglalja olyan adóalany szolgáltatását, amely maga nem biztosító, de olyan biztosító szolgáltatásait használja, amely vállalja a biztosított kockázatot.[13]

26. Mindebből arra a következtetésre juthatunk, hogy a hangsúly az ügylet jellegén, nem pedig a szolgáltatásnyújtó személyén van, ami azt jelenti, hogy biztosító társaságtól eltérő személy is nyújthat biztosítási szolgáltatást.

27. A SEB azt állítja, hogy e feltételek teljesültek a jelen ügyben, és az ügyleteket a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. részének a) pontja értelmében adómentesnek kell tekinteni.

9 – A C-455/05. sz. Velvet & Steel Immobilien ügyben 2007. április 19-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-3225. o.) 24. pontja és a C-231/07–C-232/07. sz., Tiercé Ladbroke egyesített ügyekben 2008. május 14-én hozott végzés 24. pontja.

10 – Lásd például az életbiztosítás körén kívül eső közvetlen biztosítási tevékenységek megkezdésére és gyakorlására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló 73/239/EGK első irányelvnek elsősorban az utazási segítségnyújtás vonatkozásában történő módosításáról szóló, 1984. december 10-i 84/641/EGK tanácsi irányelvet (HL 1984. L 339., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 109. o.).

11 – A C-349/96. sz. CPP-ügyben 1999. február 25-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-973. o.).

12 – A 11. lábjegyzetben hivatkozott CPP-ügyben hozott ítélet 17. pontja. A közúti segítségnyújtási szolgáltatások, amelyek nyújtását valamely szervezet az előfizetői számára meghatározott éves hozzájárulás megfizetése ellenében vállalja, a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. részének a) pontja alkalmazásában biztosítási ügyletnek tekintendők. Lásd a C-13/06. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2006. december 7-én hozott ítéletet (EBHT 2006., I-11563. o.).

13 – A 11. lábjegyzetben hivatkozott CPP-ügyben hozott ítélet 22. pontja.

28. A Skatteverket ellenben úgy véli, hogy a biztosítási ügyletnek rendelkeznie kell a kártérítés elemével. Álláspontja szerint, mivel a jelen ügyben nincs szó kártérítésről, a szóban forgó szolgáltatások a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. részének a) pontja szerint nem tekinthetők adómentesnek.

29. A „kár" a Fennelly főtanácsnok által a CPP-ügyben a biztosítási ügyletre vonatkozóan adott meghatározásnak is részét képezte, de azt a Bíróság nem vette át az ügyben hozott ítéletében.[14]

30. Álláspontom szerint a biztosítási ügylet és a jelen ügy között a kockázati esemény bekövetkezését követő helyzet jelenti a lényegi különbséget.

31. Biztosítási ügylet esetén a kockázati esemény bekövetkezését követően mindössze a szerződésben megállapított összeget kell kifizetni vagy meghatározott szolgáltatást – mint például a biztosított személynek történő segítségnyújtás[15] – kell teljesíteni a biztosító anyagi terhére. E teljesítés következtében a biztosító nem szerez semmilyen új dolgot.[16] Nyeresége a kockázati esemény bekövetkezését megelőző időszakban keletkezett.

32. A jelen ügyben azonban a biztosítási esemény bekövetkezésekor a bank a szerződésben megállapított áron jogosultságot szerez a részvények felett. Ez a részvények értékcsökkenésének kockázatával és a megvásárláshoz szükséges pénzügyi eszközök aktivizálásával jár. Ugyanakkor végleges kárra vonatkozó *a priori* feltételezés nem kapcsolódik ehhez a helyzethez. Úgy vélem, hogy ez a különbség azt jelenti, hogy a jelen ügy nem hasonlítható biztosítási ügylethez.

33. Ennélfogva a jelen ügyben szereplő jegyzési garanciavállalási szolgáltatások nem tekinthetők a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. részének a) pontja értelmében vett biztosítási ügyletnek.

14 – Fennelly főtanácsnok 11. lábjegyzetben hivatkozott CPP-ügyre vonatkozó indítványának 34. pontja.

15 – A meghatározott tevékenység tekintetében lásd a 12. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítéletet.

16 – Megjegyzem, hogy néhány biztosításiszerződés-típusnál a biztosító igényt támaszthat a szerződés alapján biztosított és károsodott javakra. Például a biztosító társaság inkább átveszi a jelentősen sérült autót, és a biztosított félnek megtéríti annak értékét, ha túl költséges a sérült autó javítása. Úgy vélem, hogy ez a kár minimalizálása érdekében végzett tevékenység esetleges, és jogilag eltér a garanciát vállalónak a le nem jegyzett részvények előzetesen meghatározott áron történő átvételére vonatkozó kötelezettségétől.

2. Hitel és hitelbiztosítékok nyújtása

34. A hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 1. és 2. alpontja alapján adómentes a „hitel nyújtása” és „bármilyen” kötelezettség, kezesség vagy más biztosíték, illetve garancia vállalása.

35. A SEB érvelése szerint az általa nyújtott jegyzési garanciavállalási szolgáltatások e rendelkezések alapján adómentesek, mivel ugyanaz a céljuk, mint a garanciának, azaz a szükséges tőke meghatározott összegének biztosítása, ezért a hitelező vagy garanciát nyújtó szempontjából a hitelnyújtással azonos kockázatokkal járnak.

36. A Skatteverket érvelése szerint a jelen ügy, eltérő jellege miatt, nem tartozik e rendelkezések hatálya alá. Álláspontja szerint a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 1. alpontja rendszerint olyan kölcsönre vagy kifizetésre terjed ki, amelynek ellenszolgáltatása az azután fizetendő kamat. A hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontja 2. alpontjának hatálya alá kizárólag a pénzügyi kötelezettségek tartoznak, amelyek a Skatteverket értelmezése szerint pénzösszeg kifizetésére vonatkozó olyan kötelezettséget jelentenek, mint például a hitelezőnek történő visszafizetés. A Skatteverket álláspontja szerint a jelen ügy több a meghatározott pénzösszeg kifizetésére vonatkozó egyszerű kötelezettségnél, ennélfogva nem minősül a hatodik HÉA-irányelv értelmében vett pénzügyi kötelezettségnek.

37. A hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 1. alpontja tekintetében a Bíróság kifejezetten megállapította, hogy e cikk nem korlátozódik a bankok vagy pénzügyi intézmények által nyújtott kölcsönökre vagy hitelekre.[17] Megállapította továbbá, hogy a meghatározás kellően tág ahhoz, hogy magába foglalja a szolgáltató által kifizetés halasztása formájában nyújtott valamennyi hitelt.[18]

38. Álláspontom szerint a jelen ügyben az ügylet eltérő jellege miatt nem hitelnyújtásról van szó.

39. Hitel nyújtásakor a hitelező az általa adott pénzösszeg kamattal történő visszatérítését várja el, ami együttesen képezi a kifizetést. A jelen ügyben a bank nem szolgáltat pénzösszeget a vállalkozásnak, ha a kockázati esemény nem következik be. Abban az esetben, ha a kockázati esemény bekövetkezik, egyáltalán nem követeli az általa nyújtott pénz visszafizetését vagy kamatot. A bank csupán az általa megvásárolt részvényekért fizet, amelyeket később annak érdekében értékesít, hogy visszaszerezze a pénzösszeget.[19] Pénz ellenében történő részvénycseréről van tehát szó, ami jellegében alapvetően eltérővé teszi azt a hitelnyújtástól.

17 – A 6. lábjegyzetben hivatkozott SDC-ügyben hozott ítélet 34. pontja.

18 – A 6. lábjegyzetben hivatkozott SDC-ügyben hozott ítélet 34. pontja.

19 – A tárgyaláson a SEB úgy nyilatkozott, hogy jogilag a garanciát vállaló köteles a jegyzési garanciavállalási szolgáltatás keretében megszerzett részvények minél hamarabbi, veszteség nélküli értékesítésére.

40. A hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 2. alpontja tekintetében a rendelkezés különböző nyelvi változatai között eltérések állnak fenn. A hatodik HÉA-irányelv angol nyelvű változatában „credit guarantees" (hitelbiztosítékok) szerepelnek, míg a francia szöveget tágabban fogalmazták meg, az egyszerűen csak „garanciát" említ.[20] Ennek következtében a jelentés egyértelművé tétele érdekében utalni kell arra az összefüggésre, amelyben a kifejezés megjelenik, valamint a hatodik HÉA-irányelv szerkezetét meghatározó szempontokra.[21]

41. Az irányelv előkészítő munkálataiból nem derül ki, hogy melyik nyelvi változat támasztja alá jobban a rendelkezés célját. A hatodik HÉA-irányelvre vonatkozó javaslat egyszerűen megállapítja, hogy a B. részben szabályozott egyéb adómentességek olyan meghatározott területekhez kapcsolódnak, mint például a biztosítás, hitel nyújtása, deviza- és tőzsdei ügyletek, amelyeket valamennyi tagállam közös általános politikai indokai igazolnak.[22] A hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 2. alpontját anélkül fogadták el a hatodik HÉA-irányelvben, hogy arról a javaslat vagy bármely módosítás említést tett volna.

42. Mindezek ellenére nem látok okot a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontja 2. alpontjának kizárólag a hitelbiztosítékokra történő korlátozására. A hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontja a banki és a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozik, és az ilyen szolgáltatásokat nyújtó szervezetek szinte valamennyi tevékenységét mentesíti az adó alól. Mivel e szervezetek nyújthatnak mind hitelbiztosítékot, mind a szélesebb értelemben vett garanciát, a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 2. alpontját szélesebb értelemben kell értelmezni. Az angol változatban foglalt „credit guarantees" (hitelbiztosítékok) csupán az általánosabb „securities of money" (biztosíték) egyik példája vagy típusa, amely szintén szerepel a cikkben.[23] E megállapításon nem változtat az sem, hogy a szóban forgó rendelkezés mentességet szabályoz, amelyet szigorúan kell értelmezni, a szigorú értelmezés ugyanis nem szükségszerűen jelent megszorító értelmezést.[24]

43. Ezen értelmezés esetleges tág jellegét a Bíróság ítélkezési gyakorlatában e rendelkezéshez kifejtett korlátozások szűkítik. Az ítélkezési gyakorlat értelmében a nyújtott szolgáltatás akkor minősül adómentes ügyletnek, ha az átfogóan értékelve önálló egységet alkot, és arra irányul, hogy ellássa az e rendelkezésben leírt egyik szolgáltatás jellemző és annak lényegéhez tartozó funkcióit.[25] Ez azt

20 – A svéd, finn, szlovén és észt változat az angol, míg a spanyol, német, portugál és dán változat a francia megfogalmazást követi.

21 – Lásd analógia útján a 6. lábjegyzetben hivatkozott SDC-ügyben hozott ítélet 22. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

22 – A tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló hatodik tanácsi irányelvre vonatkozó javaslat (a Bizottság 1973. június 29-én nyújtotta be a Tanácshoz) (az Európai Közösségek Hírlevele, kiegészítés 11/73., 15. o.).

23 – Lásd Terra, B. és Kajus, J., *A guide to the European VAT directives* (Cd Rom), IBFD, 2004, 9.3.2.2. „Credit Guarantees or any other security for money".

24 – Jacobs főtanácsnok C-267/00. sz., Zoological Society of London ügyre vonatkozó 2001. december 13-i indítványának (2002. március 21-én hozott ítélet, EBHT 2002., I-3353. o.) 19. pontja.

25 – A 7. lábjegyzetben hivatkozott Swiss Re Germany Holding ügyben hozott ítélet 45. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

jelenti, hogy az ügyletnek teljes egészében a pénzügyi ügyletek körébe kell tartoznia.[26]

44. Ennélfogva az a kérdés merül fel, hogy az első alkalommal kibocsátott és nem értékesített részvények lejegyzésére vonatkozó kötelezettségvállalás teljes egészében a pénzügyi ügyletek körébe tartozik-e.

45. A Bíróság mindeddig nem adott iránymutatást azzal kapcsolatban, hogy pontosan melyek a pénzügyi ügylet elemei. A Velvet & Steel ügyben hozott ítéletben megállapította, hogy az épületfelújításra vonatkozó kötelezettségvállalás jellegénél fogva nem minősül pénzügyi ügyletnek. A Tiercé Ladbroke ügyben hozott ítéletében pedig azt mondta ki a Bíróság, hogy a fogadási tevékenységet végző vállalkozást működtető megbízó nevében végzett fogadási tevékenység nem tekinthető pénzügyi ügyletnek. Végül, a Swiss Re Germany Holding ügyben hozott ítéletében a Bíróság az élet-viszontbiztosítások állományának átruházását nem tekintette pénzügyi ügyletnek.[27]

46. Azt, hogy mi tekinthető pénzügyi ügyletnek, az ügylet gazdasági összefüggéseire tekintettel kell meghatározni. Míg a Velvet & Steel ügyben szereplő ügylet nem a pénzügyi piacokon zajlott, a jelen ügyben szereplő jegyzési garanciavállalási szolgáltatások egyértelműen ott történtek meg. Ezt az álláspontot erősíti meg a 2004/39 irányelv, amely a jegyzési garanciavállalást az irányelv alkalmazásában befektetési szolgáltatásnak tekinti.[28] Álláspontom szerint valamely pénzügyi intézmény vállalati finanszírozással kapcsolatos tevékenységei a pénzügyi ügyletek körébe tartozónak tekinthetők azzal az esetleges kivétellel, hogy az olyan kiegészítő szolgáltatásokat, mint például a marketing vagy a jogi tanácsadás, nem pénzügyi szereplők is nyújthatják. Így a jegyzési garanciavállalási szolgáltatás a pénzügyi ügyletek körébe tartozik.

47. Ezt követően azt kell megállapítani, hogy a jegyzési garanciavállalási szolgáltatás megfelel-e a garancia feltételeinek. E fogalom meghatározását sem az irányelv, sem a Bíróság eddigi ítélkezési gyakorlata nem tartalmazza.

48. Úgy vélem, hogy a garancia lényegében annak biztosítása, hogy a másik fél mulasztása esetén a garanciát nyújtó fél vállalja a mulasztó fél által elmulasztott szükséges cselekmény teljesítését, általában valamilyen kifizetést. A garancia önállóan, vagyis a másik

26 – A 9. lábjegyzetben hivatkozott Velvet & Steel ügyben hozott ítélet 22. pontja, a 9. lábjegyzetben hivatkozott Tiercé Ladbroke ügyben hozott ítélet 17. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

27 – A 7. lábjegyzetben hivatkozott Swiss Re Germany Holding ügyben hozott ítélet 48. pontja.

28 – A 2004/39 irányelv I. melléklete A. szakaszának 6. pontja.

fél teljesítésétől függetlenül is nyújtható, mint például valamely projekt gazdasági eredményével kapcsolatos garancia („veszteség elleni garancia"). E garancia azonban a fogalom jelentési körén kívül esik.

49. A jelen ügyben nincs megjelölt „másik fél", amely úgy lenne meghatározható, mint amelynek a SEB garanciát nyújtott, még ha a garancia nyilvánvalóan olyan helyzetre is vonatkozik, amikor a részvények jegyzésére vonatkozó eredeti ígéretet a befektető nem teljesíti. A mulasztó fél ugyanis maga a piac. Álláspontom szerint a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 2. alpontja szerinti garancia fogalma nem terjedhet ki ilyen helyzetekre.

50. Ennélfogva úgy vélem, hogy a jelen ügyben szereplő jegyzési garanciavállalási szolgáltatás nem tartozik a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontja 1. és 2. alpontjának hatálya alá, így e rendelkezések alapján nem adómentes.

3. Részvényekre vonatkozó ügyletek

51. Végül, a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 5. alpontja alapján a tagállamok mentesítik az adó alól a részvényekre vonatkozó ügyleteket. A „részvényekre vonatkozó ügyletek" fogalmát eddig három ügy értelmezte,[29] amelyekből nem egyértelmű, hogy pontosan milyen tesztet kell alkalmazni annak megállapítására, hogy valamely ügylet részvényekre vonatkozó ügyletnek minősül-e. Először az SDC-ügyben hozott ítéletében állapította meg a Bíróság az értékpapírokra vonatkozó ügyletekkel kapcsolatban, hogy a jogi aktusoknak meg kell változtatni a felek jogi és pénzügyi helyzetét.[30] Ezt követően a CSC Financial Services-ügyben hozott ítéletében a Bíróság – egyértelműen az SDC-ügyben hozott ítéletben kidolgozott tesztet analógia útján alkalmazva – a részvényekre vonatkozó ügyletekkel kapcsolatban megállapította, hogy az ügylet értékpapírokra vonatkozó jogokat és kötelezettségeket hoz*hat* létre a felek számára, azokat módosít*hat*ja vagy megszüntet*heti*.[31] Végül az AB SKF-ügyben hozott ítéletében a Bíróság – utalva mindkét

29 – A C-29/08. sz. AB SKF ügyben 2009. október 29-én hozott ítélet (EBHT 2009., I-10413. o.), a C-235/00. sz. CSC Financial Services ügyben 2001. december 13-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-10237. o.) és a 6. lábjegyzetben hivatkozott SDC-ügyben hozott ítélet.

30 – Az SDC-ügyben hozott ítéletben a Bíróság a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 5. alpontja szerinti, átruházásokkal kapcsolatos ügyleteket elemezte, és megállapította, hogy az értékpapírokra vonatkozó ügyletek magukban foglalják az értékpapírpiacon forgalomképes értékpapírokkal végzett ügyleteket, és az értékpapírok kereskedelme olyan jogi aktusokat foglal magában, amelyek megváltoztatják a felek jogi és pénzügyi helyzetét. Lásd az SDC-ügyben hozott ítélet 72–73. pontját.

31 – A 29. lábjegyzetben hivatkozott CSC Financial Services-ügyben hozott ítélet 33. pontja. Colomer főtanácsnok erre az ügyre vonatkozóan egyértelművé tette (az indítványa 29. pontjában), hogy ez akkor következik be, ha a tevékenység közvetlenül érinti az értékpapír által megtestesített jogviszonyt, és alkalmas arra, hogy hatást gyakoroljon annak lényeges tartalmára. Példaként az értékpapír kibocsátását, átruházását, forgatmányát, kifizetését és visszavásárlását sorolta.

ügyre – megállapította, hogy a részvények értékesítése megváltoztatja az ügyletben részes felek jogi és pénzügyi helyzetét, ezért az a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 5. alpontja szerinti adómentesség hatálya alá tartozhat.[32]

52. Úgy vélem, hogy a CSC Financial Services ügyben hozott ítéletben kidolgozott teszt jobban alkalmazható a részvényekre vonatkozó ügyletek kereskedelmi és gazdasági tartalmának feltárására, mivel az elsődleges piacon végzett ügyletek minden esetben feltételesek abban az értelemben, hogy a részvények jogilag csak a kibocsátás végén jönnek létre.

53. A CSC Financial Services ügyben hozott ítéletben kidolgozott tesztet követve, a változásnak ténylegesen nem kell bekövetkeznie, de az ügyletnek *alkalmasnak* kell lennie a jogviszony megváltoztatására. Ennélfogva az a tény, hogy a SEB-et felszólít*hat*ják a le nem jegyzett részvények megvásárlására, elegendő a tesztnek való megfeleléshez és így a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 5. alpontja szerinti adómentesség megállapításához.

54. Ha a Bíróság nem a CSC Financial Services ügyben hozott ítéletében kidolgozott teszt alkalmazását választja, és úgy véli, hogy az ügyletnek meg kell változtatnia a felek jogi és pénzügyi helyzetét, az a fő kérdés merül fel, hogy ilyen változásról van-e szó, még akkor is, ha a banknak lehet, hogy ténylegesen soha sem kell megvásárolnia a részvényeket.

55. Úgy vélem, hogy a jelen ügyben ilyen változásról van szó, mivel a jogi és pénzügyi helyzet megváltozását tágan kell értelmezni, úgy, hogy az magában foglalja az olyan ügyleteket, amelyek jogi kötelezettségvállalást hoznak létre.[33]

56. A jelen ügyben a SEB-et terhelő jogi kötelezettség abban az időpontban keletkezik, amikor a jegyzési garanciavállalást nyújtja, azaz amikor a részvények megvásárlására vonatkozó ígéretet teszi. Ez a kötelezettség megváltoztatja a felek jogi helyzetét, mivel a részvénykibocsátónak jogos követelése keletkezik a SEB-bel szemben, ha a feltétel bekövetkezése esetén a SEB megtagadja a részvények megvásárlását. A felek pénzügyi helyzetét is megváltoztatja, mivel a SEB-nek biztosítania kell, hogy megfelelő mértékű forrással rendelkezzen a részvényeknek a feltétel

32 – A 29. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 50. pontja.

33 – E tekintetben egyetértek Colomer főtanácsnok 29. lábjegyzetben hivatkozott CSC Financial Services ügyre vonatkozó 2001. július 12-i indítványának 23. pontjában adott fogalommeghatározásával.

bekövetkezése esetén történő megvásárlásához.[34] Ennélfogva a SEB helyzete egyértelműen megváltozik a kibocsátó társaságnak nyújtott jegyzési garanciavállalási szolgáltatás következtében.

57. Továbbá, az adósemlegesség szempontjából a legtöbb tagállamhoz hasonlóan részvényekre vonatkozó ügyleteknek ajánlott tekinteni a jegyzési garanciavállalási szolgáltatásokat. Más módon is erre az eredményre, azaz a HÉA alóli mentességre juthatunk. A társaság részvényátruházáson keresztül két módon gyűjthet tőkét: i. valamely bank részére történő részvénykibocsátás útján, amelynek során a bank jutalékát figyelembe veszik a jegyzési ár megállapításakor, vagy ii. (mint a jelen ügyben) a piacon történő részvénykibocsátás útján, amelynek során valamely bank kötelezettséget vállal a nem értékesített vagy le nem jegyzett részvények megvásárlására. Az első eset HÉA-mentes, mivel nem tartozik a hatodik HÉA-irányelv hatálya alá.[35] A két eset eltérő kezelése ellentétben áll a hatodik HÉA-irányelv által megőrizni kívánt adósemlegesség elvével. Ez tehát további ok arra, hogy a jegyzési garanciavállalási szolgáltatásokat a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 5. alpontja szerint adómentesnek tekintsük.

58. A SEB előadta, hogy a jelen ügy hasonlóságot mutat az eladási opció másodlagos piacon történő értékesítésével. Úgy vélem, nem ez az eset áll fenn, mivel az 1777/2005 rendelet[36] 3. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy

„[e]gy opció értékesítése, amennyiben ez az értékesítés a 77/388/EGK irányelv 13. cikk B. cím d) pont 5. alpontjának hatálya alá tartozik, az említett irányelv 6. cikkének (1) bekezdése szerinti szolgáltatásnyújtásnak minősül. Az ilyen szolgáltatásnyújtás elkülönül az alapjául szolgáló ügylettől”.

A jegyzési garanciavállalási szolgáltatások adómentessége tehát nem alapulhat a részvényekre vonatkozó eladási opciókkal való hasonlóságukon, mivel a részvények értékesítésével ellentétben az eladási opciók értékesítése nem tartozik a hatodik HÉA-irányelv hatálya alá.

59. Következésképpen a jegyzési garanciavállalás nyújtása részvényekre vonatkozó ügyletnek minősül, és ezért a hatodik HÉA-irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 5. alpontja értelmében HÉA-mentes.

34 – Lásd az 5. lábjegyzetben hivatkozott 2006/49 irányelv I. mellékletének 41. pontját.

35 – A C-465/03. sz. Kretztechnik-ügyben 2005. május 26-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-4357. o.). Amint arra Írország helyesen rámutatott, a hatodik HÉA-irányelv 13. cikkének B. részében meghatározott számos ügylet – talán a legtöbb – nem tartozik az irányelv hatálya alá, mivel nem teljesíti a hatodik HÉA-irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében foglalt követelményeket. Ennélfogva nincs jelentősége annak, hogy a hatodik HÉA-irányelv 13. cikkének B. része tartalmazza őket.

36 – A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló 77/388/EGK irányelv végrehajtási intézkedéseinek megállapításáról szóló, 2005. október 17-i 1777/2005 tanácsi rendelet (HL 2005. L 288., 1. o.). Ez a rendelet az időbeli hatály miatt természetesen nem alkalmazható a jelen ügyben.

IV – Végkövetkeztetések

60. A fentiekre tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a következő választ adja:

A tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv 13. cikke B. része d) pontjának 5. alpontjában foglalt adómentességet úgy kell értelmezni, hogy kiterjed az olyan jegyzési garanciavállalási szolgáltatásokra, amelyek keretében valamely hitelintézet a részvénykibocsátást tervező társaságnak ellenérték fejében olyan garanciát nyújt, amelynek értelmében kötelezettséget vállal a jegyzésre nyitva álló időn belül le nem jegyzett valamennyi részvény megvásárlására.